

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Capvt XI. De aliis capitalibus obiectionibus ex libro Cœlestij excerptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

Concilium
August.

ab omni macula, & ruga purgatur Ecclesia, quam vel ita Dominus permanere. Ad quod Synodus dixit: Hoc & nobis placet. Quis enim nostrum negat, omnium in baptismo peccata dimitti, & omnes fideles sine macula, & ruga de lauacro regenerationis ascendere? Aut cui Christiano catholico non placet, quod & Domino placet, idque futurum est, ut Ecclesia permaneat sine macula, & ruga? Quandoquidem id nunc agitur Dei misericordia, & veritate, ut ad illam perfectionem, ubi sine macula, & ruga in æternum mansura est Sancta Ecclesia, perduceret? * Sed inter lauacrum, ubi omnes præterita macula, rugæque tolluntur, & regnum, ubi sine macula, & ruga perpetuo manebit Ecclesia, tempus hoc medium est orationis, ubi necesse est dicat, Dimitte nobis debita nostra. Propter hoc obiectum eos dicere, hic esse Ecclesiam sine macula, & ruga: utrum per hanc sententiam auderent prohibere orationem, qua diebus, & noctibus veniam peccatorum iam baptizata sibi poscit Ecclesia. De qua * medio tempore inter remissionem peccatorum, quæ fit in lauacro, & per mansionem sine peccatis, quæ futura est in regno, cum Pelagio nihil est actum, nihil ab Episcopis pronunciatum, sed tantum hoc, quod breuiter significandum putauit non se ita dixisse, ut videbatur obiectum. Cum hoc * (ait) dictum est vobis, sed ita quid voluit videri, nisi non ita, quemadmodum dixisse ab his, qui obiecerant, credebatur. Quid tamen sequuti sunt * iudices, ut dicerent, sibi hoc placere, id est baptismum, quo abluitur à peccatis, & regnum, ubi permanebit sine peccatis sancta, quæ nunc mundatur, Ecclesia, satis, quantum existimo, apparet.

* Forte,
perducatur.

* Forte
quo.

* Alias cum
enim, ait,
dictum est à
nobis, scilicet,
et, ita.
* Alias sint.

C A P V T X.

De quadam obiectione facta Pelagio
ex libro quodam Cælestij.

Cap. 13.

DEINDE obiecta sunt de libro Cælestij, quid in vnoquoque capitulo contineat magis secundum sensum, quam secundum verba, quæ quidem ille latius exequitur, * sed tunc subijcere omnia, quæ libellum aduersus Pelagium dederunt, se non potuisse dixerunt. Ergo in primo capitulo libri Cælestij hoc scriptum esse posuerunt, quoniam plus facimus, quam in lege, & Euangelio iustum est. Ad quod Pelagius respondit: Hoc quasi nostrum posuerunt, dictum est vero à nobis secundum Apostolum de Virginitate, de qua Paulus dixit. Præceptum Domini non habeo. Synodus dixit. Hoc & Ecclesia recipit.

* Alias exequitur.

Pelagius.

Concilium.

Legi ego quo sensu id Cælestius in libro suo posuerit, non * tamen eum suum esse negat. Dixit enim hoc, quo videlicet persuaderet, tantam * nos habere per naturam liberi arbitrij non peccandi possibilitatem, ut plus etiam, quam præceptum est, faciamus: quoniam perpetua seruatur à plerisque virginitas, quæ præcepta non est, cum ad non peccandum præcepta implere sufficiat. Quod autem à Pelagio responsum est, ut approbarent iudices, non sic acceperunt, tanquam omnia legis, & Euangelij præcepta custodiant, qui virginitatem, quæ præcepta non est, in super seruant, sed ad hoc tantum, quod plus est virginitas, quæ non est præcepta, quam coniugalis pudicitia, quæ præcepta est: custodire istam, quam illam, utique plus est, cum tamen neutrum eorum habeatur sine gratia Dei. Quandoquidem Apostolus de hac re loquens, ait: Volo autem omnes homines esse, sicut me ipsum, sed unusquisque proprium donum habet à Deo, alius sic, alius autem sic. & ipsi Domino eum dixissent discipuli: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere, vel quod latine melius dicitur, non expedit ducere. Non (inquit) omnes capiunt verbum hoc, sed quibus datum est. Hoc ergo Episcopi Ecclesiam recipere pronuntiarunt, quod plus sit virginitas perseuerans, quæ præcepta non est, quam nuptiarum castitas, quæ præcepta est. Quo autem sensu illud Pelagius, siue Cælestius dixerit, * iudices nescierunt.

* Alias
dixerunt.

C A P V T XI.

De alijs capitalibus obiectionibus ex libro
Cælestij excerptis.

HINC iam obijciuntur Pelagio alia Cælestij capita capitalia, & sine dubitatione damnanda, quæ nisi anathematizasset, cum his sine dubio damnaretur. In tertio capitulo scripsisse Cælestium, gratiam Dei, & adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege, ac doctrina. Et iterum Dei gratiam secundum merita nostra dari, quia si peccatoribus illam det, videtur esse iniquus. Et his verbis intulisset, * propterea & ipsa gratia in mea voluntate posita tulisset. est, siue dignus fierem, siue indignus. Si enim per gratiam omnia facimus, quando vincimur à peccato, non nos vincimur, sed Dei gratia, quæ voluit nos adiuuare omnimodo, & non potuit. Et iterum ait, Si gratia Dei est, quando vincimus peccata, ergo ipse est in culpa, quando à peccato vincimur, quia omnino custodire nos aut non potuit, aut noluit. Ad hæc ita Pelagius respondit. Hæc utrum Cælestij sint, ipsi viderint, qui dicunt ea Cælestij esse, ego vero nunquam sic tenui, sed anathematizo, qui sic tenet. Synodus dixit. Recipit.

Cap. 14.

* Alias in-

Pelagius.

Synodus.
Recipit.

Recipite sancta Synodus, ita verba reproba condemnante.

De his certè omnibus, & Pelagij eadem anathematizantis manifesta responsio est, & Episcoporum ista damnantium absolutissima iudicatio. Vtrum ea Pelagius, an Cœlestius, an uterque, an neuter illorum, an alij, siue cum ipsis, siue sub nomine illorum senserunt, siue adhuc sentiant, sit dubium, vel occultum, satis tamen hoc iudicio declaratum est, esse damnatum, & Pelagium simul fuisse damnandum, nisi hoc etiam ipse damnaret. Nunc certè post hoc iudicium, quando contra huiusmodi sententias disputamus, aduersus damnatam hæresim disputamus.

Dicam etiam aliquid latius. Superius metuebam, cum diceret Pelagius, adiuuante gratia Dei, posse esse hominem sine peccato, ne forte eandem gratiam possibilitatem diceret esse naturæ à Deo conditæ cum libero arbitrio, sicut in libro est, quæ tanquam eius accepi, cui respondi, & eo modo nescientes iudices falleret. Nunc verò [†]anathematizat eos, qui gratiam Dei, & adiutorium, non ad singulos actus dicunt dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege, atque doctrina; satis euidenter apparet, eam illum dicere gratiam, quæ in Christi Ecclesia prædicatur, quæ subministratione Sancti Spiritus datur, ut ad nostros actus singulos adiuuemur. Vnde & oramus semper adiutorium opportunum, ne inferamur in tentationem. Nec illud metuo, ne forte ubi dixit, non posse esse sine peccato, nisi quis scientiam legis habuit, atque id ita exposuit, ut ad non peccandum in legis scientia poneret adiutorium, eandem legis scientiam Dei gratiam velit intelligi. Ecce anathematizat, qui hoc sentiunt, ecce nec naturam liberi arbitrij, nec legem, atque doctrinam vult intelligi gratiam, qua per actus singulos adiuuamur. Quid ergo restat, nisi ut eam intelligat, quam dicit Apostolus subministratione Spiritus Sancti dari? de qua dicit Dominus. *Nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini, dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini, non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* Nec illud metuendum est, ne forte ubi ait, omnes voluntate propria regi, idque exposuit, ideò se dixisse, propter liberum arbitrium, cui Dominus adiutor est eligenti bona, etiam hic per naturam liberi arbitrij, & per doctrinam legis adiutorem dixit. Cum enim rectè anathematizauerit eos, qui dicunt, gratiam Dei, & adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege, ac doctrina, profecto Dei gratia, vel adiutorium ad singulos actus datur, excepto libero arbitrio, & lege, atque

doctrina; ac per hoc per singulos actus, à Deo regimur, quando rectè agimus, nec frustra orantes dicimus. *Itinera mea dirige secundum verbum tuum, ne dominetur in me omnis iniquitas.*

Sed quod ita [†]sequitur, me rursus sollicitat. Cum enim de quinto capitulo libri Cœlestij huic fuisset obiectum, quod affirmant, vnumquemque hominem omnes virtutes posse habere, & gratias, & auferant diuersitatem gratiarum, quam Apostolus docet, Pelagius respondit. Dictum est à nobis, sed malignè, & imperitè reprehenderunt: non enim auferimus gratiarum diuersitatem, sed dicimus donare Deum ea, qui fuerit dignus accipere omnes gratias, sicut Paulo Apostolo donauit. Ad hoc Synodus dixit: consequenter, & Ecclesiastico sensu & ipse sensisti de dono gratiarum, quæ in Sancto Apostolo continentur. Hic dicit aliquis. Quid ergo sollicitat? An tu negabas

[†]omnes virtutes, & gratias fuisse in Apostolo? Ego verò si illæ accipiuntur omnes, quas vno quodam ipse Apostolus commemorauit loco, quas & Episcopos intellexisse arbitror, ut hæc approbarent, & pronuntiarent sensu Ecclesiastico dictum, non eas [†]dubito habuisse Apostolum Paulum. Ait enim. *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primò Apostolos, secundo Prophetas, Tertio Doctores, deinde virtutes, deinde donationes sanitatum, adiutoria, gubernationes, genera linguarum.* Quid ergo? dicemus quod hæc omnia non habuit Apostolus Paulus? Quis hoc audeat dicere? Nam eo ipso, quod Apostolus erat, habebat utique Apostolatam, sed habebat & prophetiam. An non prophetia eius est. *Spiritus enim manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus recedent quidam à fide, intendentes spiritibus seductoribus, doctrinis demoniorum.* Præterea [†]erat & Doctor gentium in fide, & veritate, & operabatur virtutes, & sanitates, nam mordentem viperam manu excussit illas, & paralyticus ad verbum eius, restituta continuo salute, surrexit. Adiutoria, quæ dicat, obscurum est, quoniam vis huius verbi latè patet. Quis tamen huic, & istam gratiam defuisse dicat, per cuius laborem salutem hominum sic constat adiutam? Quid verò eius gubernatione præclarius est? Quando & per eum Dominus tunc tot Ecclesias gubernauit, & per eius epistolas nunc gubernat? Iam genera linguarum quæ illi deesse potuerunt, cum ipse dicat, *Gratias Deo, quod omnium vestrum lingue loquor?* Quia ergo istorum omnium nihil Apostolo defuisse credendum est, propterea responsionem Pelagij, omnes gratias ei donatas esse dicentis iudices approbauerunt.

Sed sunt & aliæ gratiæ, quæ hic commemoratæ non sunt. Neque enim quauis esset

Fortē le-
gendum.
† Quam
ipsum, &c.

Apostolus Paulus multum excellens mem-
brum Corporis CHRISTI, nullas plures,
& ampliores gratias accepit ipsū totius cor-
poris caput, siue in carne, siue in anima ho-
minis, quam creaturam suam verbum Dei in
vnitate personæ suæ, & nostrum caput esset,
& corpus eius essemus, assumpsit. Et reuera
esse possent in singulis omnia, frustra de me-
bris corporis nostri ad hanc rem data simili-
tudo videretur. Sunt enim quædam commu-
nia omnibus membris, sicut sanitas, sicut vi-
ta. Sunt autem alia etiam in singulis propria,
vnde nec auris sentit colores, nec oculus vo-
ces, propter quod dicitur. *Si totum corpus ocul-
lus, ubi audiret? Si totum auditus, ubi odoratus?*
Quod quidem non ita dicitur, tanquam im-
possibile Deo sit, & auribus præstare sensum
videndi, oculis audiendi. Quid tamen faciat
in Christi corpore, quod est Ecclesia, &
quam diuersitatem Ecclesiarum, velut per
membra diuersa, vt essent dona etiam singu-
lis propria, significauerit Apostolus, incertum
† est. Quapropter, & qua causa hi, † qui
illud obiecerunt, auferri noluerunt distan-
tiam gratiarum, & qua causa Episcopi pro-
pter Paulum Apostolum, in quo dona om-
nia, quæ loco vno commemorauit, agnosci-
mus, id quod respondit Pelagius, potuerunt
approbare, iam clarum est. Quid est ergo,
vnde me de hoc capitulo sollicitum factum
esse prædixi? hoc videlicet, quod ait Pela-
gius, donare Deum ei, qui fuerit dignus ac-
cipere omnes gratias, sicut Paulo Apostolo
donauit. Nihil essem de hac eius responsio-
ne sollicitus, nisi quod attinet ad hanc cau-
sam, cuius maxime cura gerenda est, ne scili-
cet, gratia Dei nobis tacentibus & tantum
malum dissimulantibus, oppugnetur.

† Alias
Potuit.

Cur ergo non ait, donare Deum ei, qui vo-
luerit, sed ait, donare Deum ei, qui fuerit di-
gnus accipere omnes gratias? non potui †
cum legerem, nō esse suspectus. Ipsum qui-
pe gratiæ nomen, & eius nominis intellectus
aufertur, si non gratis datur, sed eam, qui di-
gnus est, accipit. An fortē quis dicet, Apo-
stolo me facere iniuriam, quia eum gratia di-
gnum fuisse non dico, imo tunc facio, & illi
iniuriam, & mihi penam, si quod ipse dicit,
non credo. An ille gratiam non ita definiuit,
vt eam sic gratis appellatam, quo daretur,
ostenderet? Nempe ipse dixit. *Si autem gratia,
iam non ex operibus, alioquin gratia iam non est gra-
tia.* Vnde ita dixit. *Ei autem qui operatur, merces
non imputatur secundum gratiam, sed secundum de-
bitum.* Quisquis ergo dignus est, debitum est
ei, si autem debitum est, gratia non est, gratia
quippe donatur, debitum redditur, gratia er-
go donatur indignis, vt reddatur debitum
dignis, ipse autem facit, vt habeant, quæcun-
que redditurus est dignis, qui ea, quæ non
habebant, donauit indignis.

Hoc fortē dicit. Ego non ex operibus, sed
ex fide dixi Apostolum dignum fuisse, cui
tantæ illa gratiæ donarentur. Nō enim ope-
ra, quæ bona ante non habuit, sed tamen fi-
des eius hoc meruit. Quid enim putamus,
quod fides nō † operaretur? imò ipsa veraci-
ter operatur, quæ per dilectionem operatur. † Alias
Operatur.
Quantumlibet autem opera infidelium præ-
dicentur, eiusdem Apostoli sententiam ve-
ram nouimus, & inuictam. *Omne, quod non est
ex fide peccatum est.* Ideo verò ipse dicit, non ex
operibus, sed ex fide nobis iustitiam deputa-
ri; cum potius fides per dilectionem operetur,
ne quisquam existimet, ad ipsam fidem
meritis operum perueniri, cum ipsa sit ini-
tium, vnde bona opera incipiant, quoniam,
vt dictum est, peccatum est. Hinc & Ecclesiæ
dicitur in Cantico canticorum, † Venies, &
transies ab initio fidei. Quapropter quanuis
bene operādi gratiam fides impetret, ipsam
certē fidem, vt haberemus, † nulla fide me-
ruimus, sed in ea nobis danda, in qua Domi-
num sequeremur, misericordia eius præue-
nit nos. An ipsam nobis nos dedimus, & ipsi
nos ipsos fideles fecimus? Prorsus etiam hic
clamabo. *Ipsæ sunt nos, & non ipsi nos.* Nihil † ve-
rò aliud Apostoli illa doctrina commendat
vbi ait. *Dico autem per gratiam Dei, quæ data est
mihi, omnibus, qui sunt in vobis, non plus sapere,
quam oportet, sed sapere ad impenitentiam, sicut uni-
cuique Deus partitus est mensuram fidei.* Hinc est
quippe & illud. *Quid enim habes, quod non acce-
pisti, quando & hoc accepimus, vnde incipit, quid-
quid in nostris actibus habemus boni.*

Quid est ergo quod idem dicit Apo-
stolus. *Bonum certamen certavi, cursum consummaui,
fidem seruavi, de cætero superest mihi corona iustitiæ,
quam reddet mihi Dominus in illo die iustus iudex.*
An hæc non redduntur dignis, sed donantur
indignis? Hoc qui dicit, parum considerat
coronam reddere non potuisse digno, nisi
gratia data esset indigno. Ait enim. *Bonum
certamen certavi.* Sed idem ipse ait. *Gratias Deo,
qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum
Iesum Christum.* Ait. *Cursum consummaui.* Sed
ipse idem ait. *Non volens, neque currentis, sed
misericordis est Deus.* Ait. *Fidem seruavi.* Sed ipse
idem ait. *Scio enim qui credidi, & certus sum, quia
potens est depositum meum seruare in illum diem.* Id
est, commendatum meum. Nam codices
nonnulli non habent, *depositum*, sed, quod est
planius, *commendatum*. Quod autem com-
mendamus Deo, nisi quod oramus, vt ser-
uet, in quibus, & ipsa † est fides nostra. Nam
quid aliud Apostolo Petro Dominus com-
mendauit, orando? Vnde illi ait. *Ego rogavi pro
te Petre, ne deficiat fides tua. Nisi vt eius Deus
seruet fidem, ne tentationi cedendo defice-
ret.* Quo circa o beate Paule magnæ gratiæ
prædicator dicam, neq; timeam. Quis enim
mihi minimè succensebit ista dicenti, quam
tu, qui

† Alias
veniens, &
transiens ab
initio fidei.
Non tamē
satis appa-
ret, quem
Canticorū
locum alle-
gare volue-
rit August.
† Alias
habemus.
† Alias
n. si.

† Alias
n. si.

Locus ob-
scurus.
Forele-
gendum
Meritum
vel Aposto-
licum.

tu, qui dicenda dixisti, & docenda docuisti. Dicam, inquam, neque timeam, redditur quidem meritis tuis corona tua, sed Dei dona sunt merita tua. Redditur ergo debitum primum Apostolo digno, sed ipsum ꝑ Apostolum indebitum gratia donauit indigno. An hoc me dixisse pœnitebit? Absit. Reius enim testimonio ab hac inuidia defensor labor, neq; me quisquam vocabit audacem, nisi qui fuerit ausus ipsum vocare mendacem. Ipse clamat, ipse testatur, ipse, vt in se dona Dei commendat, neque in se ipso, sed in Domino gloriatur.

Alia
dicebat.

Non solum nulla se habuisse dicit merita bona, vt Apostolus fieret, sed etiam mala merita sua dicit, vt Dei gratiam manifestet, & prædicet. *Non sum* (inquit) *idoneus vocari Apostolus*. Quod quid est aliud, quam non sum dignus? Nam hoc plerique codices Latini habent. Hoc est nempe, quod querimus, nempe isto munere Apostolatus illæ omnes gratiæ continentur. Non enim ꝑ decebat, aut oportebat Apostolum non habere prophetiam, aut non esse doctorem, aut non clarescere virtutibus, donationibusque sanitarum, aut adiutoria non præbere, aut Ecclesias non gubernare, aut linguarum generibus non excellere. Omnia hæc vnum nomen Apostolatus amplectitur, ipsum igitur consulamus, ipsum potius audiamus. Dicamus ei, sancte Paule Apostole, Pelagius monachus dignum te dicit fuisse, qui acciperes omnes gratias Apostolatus tui, tu ipse quid dicis? *Non sum*, inquit, *dignus vocari Apostolus*. Ita ne, vt deferam honorem Paulo, Pelagio magis de Paulo credere audeo, quam Paulo? non faciam, me namque potius onerabo, quam illum honorabo, si fecero.

Audiamus etiam, cur non sit dignus vocari Apostolus. *Quia persecutus sum*, inquit, *Ecclesiam Dei*. Si sensum sequeremur, quis non istum à CHRISTO damnandum censeret, potius quam vocandum? Quis ita diligit prædicatorem, vt non detestetur persecutorem? Optime ergo ipse, atque veraciter, *Non sum*, inquit, *dignus vocari Apostolus*, quia *persecutus sum Ecclesiam Dei*. Faciens igitur tantum mali, vnde meruisti tantum boni? Audiant respondentem omnes gentes. *Sed gratia Dei sum id, quod sum*. Nunquid aliter est gratia commendata, nisi quia est indigno data? *Et gratia eius*, inquit, *in me vacua non fuit*. Hoc etiam alijs præcipit, vt etiam arbitrium voluntatis ostendat, vbi ait. *Præcipientes autem, & rogamus, ne in vacuum gratiam Dei suscipiatis*. Vnde autem probat, quod gratia eius in eo vacua non fuit, nisi ex eo, quod sequitur. *Sed plus omnibus illis laboraui*. Proinde non laboraui, vt gratiam acciperet, sed accepit, vt laboraret: atque ita vnde

ad accipienda debita præmia fieret dignus, gratiam gratis accepit indignus. Nec ipsum sanè laborem sibi ausus est arrogare. Cum enim dixisset, *Plus omnibus illis laboraui*, continuo subiicit. *Non ego, sed gratia Dei mecum*. Omagnum gratiæ præceptorem, confessor, prædicatorem. Quid est hoc. Plus laboraui, non ego? Vbi se se extulit aliquantum voluntas, ibi continuo vigilauit pietas, & tremuit humilitas, quia se agnouit infirmitas.

CAPVT XII.

Redarguitur Pelagius ex commentarijs eius in Paulum.

MERITO (quod gesta indicant) etiam hoc vsus est testimonio sanctus Ioannes Hierosolymitanæ Antistes Ecclesiæ. *Sicut interrogatus, apud illum ante iudicium gesta fuerint, Cœpiscopis nostris, qui simul in illo iudicio præsedebant, ipse narrauit*. Ait enim tunc quibusdam susurrantibus, & dicentibus, quod sine gratia Dei diceret Pelagius posse hoc perfici, ꝑ id est, quod superius dixerat, esse posse hominem sine peccato: culpam, inquit, super hoc etiam intuli, quia & Apostolus Paulus multum laborans, sed non secundum suam virtutem sed secundum gratiam Dei dixit. *Amplius illis omnibus laboraui, non ego autem sed gratia Dei mecum*. Et iterum. *Non est volentis, neque currentis, sed misericordis Dei*. Et illud. *Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui adificant eam*. Et alia multa similia diximus, inquit de Scripturis Sanctis. Illis autem non suscipiētib, quæ dicebantur à nobis de Sanctis Scripturis, sed adhuc susurrantibus, dixit Pelagius, & ego sic credo. Anathema sit, qui dicit, absque adiutorio Dei posse hominem ad profectum omnium venire virtutum.

Hæc narrauit Episcopus Ioannes audiente Pelagio, qui posset honorificè dicere, fallitur sanctitas tua, non bene meministi, non dixi ad hæc testimonia, quæ de Scripturis commemorasti: ego sic credo, quoniam non ea sic intelligo, quod gratia Dei sic laboret cum homine, vt quod non peccat, non volentis, neque currentis, sed misericordis sit Dei. Cap. 15

Sunt enim quædam expositiones epistolæ Pauli, quæ scribitur ad Romanos, quæ ipsius Pelagij esse dicuntur, vbi hoc, quod scriptum est. *Non volentis, neque currentis, sed misericordis est Dei*, non ex persona Pauli asserit dictum, sed eum voce interrogantis, & redarguentis vsus fuisse, cū hoc diceret, tanquā hoc dici vtiq; non deberet. Nō ergo cū Episcopo, Ioanne plane istam sententiam Apostoli cognouit, eamque ideo commemorauit, ne Pelagius sine Dei gratia non peccare quenquam putaret: & dixit, respondisse Pelagium, & ego sic credo, Cap. 16